

**LÄÄNE MAAKONNA
KESKRAAMATUKOGU
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	6
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	12
4	Kogude kujundamine	15
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	17
6	Raamatukogu turundus.....	26
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	27

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

Lääne maakonna raamatukogude tegevus 2024. aastal tugevdas nende rolli kogukonna haridus- ja kultuurikeskusena. Raamatukogude korraldatud sündmused avardasid silmaringi, tugevdasid lugemisharjumusi ja võimaldasid inspireerivaid kohtumisi erinevate elualade esindajatega. Raamatukogud on lisaks raamatute laenutamise kohale üha enam ka elavad kogukonnakeskused, mis ühendavad inimesi ning toetavad teadmiste ja elamuste jagamist.

Kohaliku kogukonna liikmetele suunatud kohtumisõhtutel käsitleti mitmeid ühiskonnas olulisi ja päevakajalisi teemasid. Näiteks räägiti tervisest, jagati nõuandeid ning tutvustati Euroopa Liidu ja rahvusvaheliste organisatsioonide nagu NATO toimimist, tegevust ja rolli.

Aruandeaasta kevadel tähistati Lääne Maakonna Keskraamatukogu 96. aastapäeva ja avati Haapsalu raamatukogu kroonika veebilehekülg. Raamatukogu nooremate külastajate lugemisharjumuste kujundamisele suunatud suvelugemise programmi lõpetas 102 last. Programmi lõpupeol toimus meelelahutuslik ja kaasahaarav Improteatri etendus.

Septembris leidis aset juba traditsiooniliseks kujunenud Lääne Maakonna Keskraamatukogu tasuta raamatute laat. Koostöös Hoiuraamatukoguga aidati leida uus kodu tuhandetele raamatutele ning edendati ringmajandust ja lugemiskultuuri. Novembris toimunud kirjanduslik laupäev tõi lugejateni kohtumised kirjanike Urmas Vadi, Gert Kiileri ja Kadri Hinrikusega ja pakkus võimalusi sügavamat arusaama kujunemiseks kirjandusest ja loomingulisest protsessist.

Lääne-Nigula Raamatukogude olulisemad sündmused olid: kogukonda ja valda ühendav üritus - Iiri nädal raamatukogudes; raamatu ja roosi päeva tähistamine - raamatukogu külastajate meelepidamine üllataval moel; Lugemisisu ja Meie loeme projektid lasteaedade ja koolide kaasamiseks ning harivad kohtumised kirjanikega.

Vormsil leidsid aset romade kultuuriseltsi suveseminar ja esinemised, koostöös Vormsi kooliga korraldati hõimupäevad ja osaleti Rannarootsi kultuuripäeval.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Lääne Maakonna Keskraamatukogu panustas kultuuririkkuse teema-aastasse mitmekesiste sündmustega, mis avardasid teadmisi eri rahvaste keeltest, traditsioonidest ja mõjust Eesti kultuurile. Raamatute väljapanekud ja näitused tutvustasid erinevaid kultuure, näiteks võib esile tuua Nikolai ja Svjatoslav Roerichi reprodutseeritud näituse, mis rõhutas kultuuride vahelise dialoogi tähtsust.

Koostöös Islandi ja Rootsi raamatukogudega läbi viidava Nordplus projekti „Raamatukogu mitmekeelses ühiskonnas“ raames toimuv keepleklubi pakkus muukeelsetele tuge eesti keele õppimisel ja ühiskonda lõimumisel. Projekt kestab 2026. aasta jaanuarini.

Folklorist Anu Korbi raamatuesitus avas Siberi eestlaste rahvapärased ravioskused ja nende kultuurilise identiteedi säilitamise. Kohtumisõhtu tõlkija Hanna Milleriga andis ülevaate baltisakslaste mõjust Eesti ajaloole ja kultuurile.

Lasteosakonna jutuhommikud tutvustasid hõimurahvaste ja teiste Eestis elavate rahvaste kirjandust, arendades seeläbi noorte kultuurilist teadlikkust.

Sündmused edendasid teadmiste jagamist, keeleõpet ja kultuuride vahelist dialoogi. Raamatukogu kinnitas oma rolli haridus- ja kultuurikeskusena, mis toetab avatust, sallivust ja lõimumist.

Lääne-Nigula Raamatukogud tutvustasid kultuuririkkuse aastal koolilastele pärimust. Viidi läbi Iiri nädal, et tutvustada kogukonnale Irimaad ja sellega seonduvat ning tehti koostööd koolidega Iiri muinasjuttude ettelugemisel.

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

Haapsalus tegutsenud raamatukogude pika ja värvika ajaloo tutvustamiseks koostas ja avas Lääne Maakonna Keskraamatukogu aruandeaastal veebilehe „Haapsalu raamatukogu kroonika“. Kroonika on ülevaade lugejate teenindamisest, raamatukogudest ja raamatukoguhoidjatest läbi kolme sajandi.

Lisaks pandi Lääne Maakonna Keskraamatukogu teisel korrusel püsinäitusena huvilistele tutvumiseks välja Haapsalu raamatukogu vanimad raamatud. Raamatukogus on alates aruandeaastast võimalik näha ka Haapsaluga seotud koolinõuniku ja luuletaja Ernst Enno loomingut ja isiklike asjade väljapanekut.

Kõik Lääne-Nigula valla raamatukogud said endale raamatute tagastuskastid.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Aruandeaastaks seatud sihtide saavutamine tõhustas ja suurendas raamatukoguteenuste kasutamist kohalikus kogukonnas ning toetas külastatavust ja laenutuste hulka. Näiteks ühtlustati ja täiendati Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenindusosakonnas kasutajamugavuse suurendamiseks kogude suunavate viitade süsteemi ning suurendati kogude liikuvust osakondade ja haruraamatukogude vahel.

Asuküla harukogus viidi läbi juba pikka aega kavas olnud teavikutefondi korrastus ja ruumilahenduse muutmine. Ebavajalikud teavikud eemaldati kogust, vajalikud paigutati raamatukogu pindadel külastajatele mugavamalt ja käepärasemalt kättesaadavaks. Loodame, et muudatus toob järk-järgult kaasa külastuste ja laenutuste kasvu.

Lääne-Nigula Raamatukogud 2024. aastaks suuri plaane ei teinud, peamiselt elati meeskonna moodustamise ja liitumise tähe all.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Lääne Maakonna Keskraamatukogu rahuloluindeks aruandeperioodil oli 9,82. Kasutajad hindavad kõrgelt raamatukogu töötajate professionaalsust, sõbralikkust ja lahkust ning antavaid häid lugemissoovitusi. Samuti meeldivad neile võimalused kasutada laenutus- ja tagastuskappe, saadav asjatundlik internetiabi ja raamatukogus valitsev õhkkond. Külastajad on väga rahul raamatukogu korraldatavate ürituste, näituste ja väljapanekutega.

Murekohtadena nähakse menukate pikki järjekordi ja raamatukogu hoonete ning sisseseade vananemist. Soovitakse näha ka laiemat raamatute valikut ja rohkem eksemplare.

Vormsil oli rahuloluindeks 9,8. Olulisemate kommentaaridena toodi välja raamatukogu kui kogukonnakeskus, et külastaja on alati oodatud, hea kirjanduse valik, soe ja hubane, hea kaugtöö võimalus.

2 Juhtimine ja personal

KOV-i nimi	1. Elanike arv	2.1 Registrikoodiga raamatukogude arv	2.2 Keskraamatukogude arv	2.3 Haruraamatukogude arv	2.4 Rändraamatukogude arv	2.Kokku (2.2+2.3+2.4)	3.Teeninduspunktid e arv
2023	20814	6	6	10	0	16	1
2024	20666	3	3	13	0	16	1

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Lääne Maakonna Keskraamatukogu on Haapsalu linna asutus, mis on Haapsalu Linnavolikogu poolt nimetatud oma haldusterritooriumi keskraamatukoguks. Lääne Maakonna Keskraamatukogu täidab jätkuvalt ka maakonnaraamatukogu rolli.

Alates 01.01.2024 on Lääne-Nigula vallas valla keskraamatukogu rolli täitva asutuse nimetus Lääne-Nigula Raamatukogud (registrikood 75039362). Ümberkorralduste ja liitumise aluseks on Lääne-Nigula Vallavolikogu 19.10.2023.a otsus nr 1-3/23-42. Kõik 11 raamatukogu jäid alles endiste nimedega ning lisandus raamatukogu, mis teisi raamatukogusid haldab. Kui varem oli valla keskraamatukoguks Taebla raamatukogu, siis nüüd ei ole keskraamatukogu ühegi raamatukoguga otseselt seotud.

Lääne-Nigula Raamatukogude alla liideti täiendavalt järgmised raamatukogud: Martna raamatukogu koos Rõude harukoguga, Kullamaa ja Liivi raamatukogu ning Noarootsi raamatukogu koos Sutlepa harukoguga.

Vormsi raamatukogu on ühendraamatukogu, koos külaraamatukogu ja kooliraamatukogu. 2024. aasta aruandes kajastuvad ainult külaraamatukogu andmed.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Lääne Maakonna Keskraamatukogu nõukogu on organ, mille eesmärk on hinnata raamatukogu töö toimimist ja arutada läbi olulisi teemasid, mis puudutavad raamatukogu tegevust. Nõukogus on 5 liiget. Nõukogu koosseisu kinnitab Haapsalu Linnavalitsus.

Nõukogu pädevusse kuulub ettepanekute tegemine raamatukoguga seotud programmide ja projektide väljatöötamiseks, raamatukogus pakutavate teenuste ja kultuurivaradele juurdepääsu analüüsimine ning ettepanekute esitamine raamatukogutöö efektiivsemaks korraldamiseks.

Lääne-Nigula Raamatukogude reorganiseerimise käigus muudeti ka raamatukogude põhikirja ja nõukogu koosseisu. Kui varasemalt oli nõukogu seotud paikkondadega, siis uue raamatukogude seaduse valguses juurutati valdkonnapõhine nõukogu. Raamatukogu nõukogu on vähemalt 5-liikmeline ning moodustatakse lugejatest, kes esindavad kodanikuühendusi, kultuuri-, ettevõtlus-, haridus- ja noorsootöö valdkonda.

Vormsi raamatukogul nõukogu puudub.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Lääne Maakonna Keskraamatukogul on kehtiv arengukava aastateks 2023-2028. Arengukava on avaldatud raamatukogu koduleheküljel internetis.

Raamatukogu on ära märgitud ka kohaliku omavalitsuse arengukavas, kus on näiteks seatud eesmärgiks raamatukogu taristu arendamise toetamine ning raamatukogu võimaluste ja teenuste kasutamine elanikkonna digipädevuse tõstmisel ja arendamisel.

Lääne-Nigula Raamatukogudel eraldi arengukava praegu puudub, raamatukogu on kajastatud osana valla arengukavast. Kuna kõik valla raamatukogud on nüüd üheks asutuseks liidetud, tuleb otsustada kas on mõistlik luua eraldi arengukava või täiustada raamatukogude osa valla arengukavas.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 tuh €	Seisuga 31.12.24 tuh €	Muutus %
Eelarve kokku	604,83	656,96	8,6
Personalikulu	481,35	515,79	7,2
Komplekteerimiskulu	119,68	111,29	-7,0
sh KOV-ilt	76,87	69,45	-9,7
sh riigilt	42,18	41,84	-0,8
sh KuM-ilt	0,00	0,00	0,0
Investeeringukulu	0,00	4,70	0,0
sh KOV-ilt	0,00	2,35	0,0
sh riigilt	0,00	2,35	0,0
sh KuM-ilt	0,00	0,00	0,0
Infotehnoloogiakulu	23,65	24,59	4,0

Lääne-Nigula Raamatukogud said Kultuuriministeeriumi raamatukogude kiirendi toel Nõva ja Martna raamatukogudesse konverentsi- ja kinotehnika.

2.2.1 Raamatukogu projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatu d summa	Projekti üldmaksumu s	Staatuse (lõpetatud , käimasole v vms)
Kirjanikuga kohtumiste korraldamine Uuemõisa harukogus	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	20.11.2023 - 27.03.2024	370 €	427.80 €	Lõpetatud

Kirjanduslike ja kultuursete kohtumiste korraldamine Lääne Maakonna Keskraamatukogus	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	20.11.2023 - 14.03.2024	660 €	829.80 €	Lõpetatud
Kirjandusliku laupäeva korraldamine Lääne Maakonna Keskraamatukogus	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	21.08-26.10.2024	800 €	919.70 €	Lõpetatud
Kirjanduslike kohtumiste ja töötoa korraldamine Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	20.11.2023 - 30.01.2024	490 €	550 €	Lõpetatud
Kirjanduslike kohtumiste korraldamine Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	21.08-15.11.2024	627 €	747.90 €	Lõpetatud
Maakondliku lugemisprogrammi „Suvelugemine“ lõpupeo korraldamine	KULKA Läänemaa ekspertgrupp	20.05-31.08.2024	1239 €	1717.93 €	Lõpetatud
Nordplus projekt „Raamatukogu mitmekeelses ühiskonnas“	Nordplus	01.05.2024 - 31.01.2026	9140 €	9140 €	Käimasolev
Kohtumised kirjanikega Lääne-Nigula valla raamatukogudes	Kultuurkapital Läänemaa ekspertgrupp	01.01-30.06.2024	1530.00	1926.00	Lõpetatud
Kultuurisündmuste korraldamine - kirjanikud Lääne-Nigula valla raamatukogudes 2024. a sügisel	Kultuurkapital Läänemaa ekspertgrupp	01.03-20.12.2024	2000.00	3087.87	Lõpetatud

Kultuurisündmused korraldamine - Elav pärimus Lääne-Nigula valla raamatukogudes	Kultuurkapital Läänemaa ekspertgrupp	01.09-30.12.2024	595.00	1515.00	Lõpetatud
Lääne-Nigula valla luulekonkurss "Pärlid sahtlipõhjast".	Kultuurkapital Läänemaa ekspertgrupp	01.01.-30.04.2025	1750.00	2299.00	Käimasolev

Lääne Maakonna Keskraamatukogus ja harukogudes toimunud kirjandus- ja kultuurikohtumised tõstsid raamatukogu mainet aktiivse kultuuri- ja kogukonnakeskusena, tuues kokku erinevaid huvirühmi ja suurendades külastatavust.

Lasteosakonna töötoad arendasid noorte loovust, pakkudes mängulisi ja harivaid tegevusi. Samuti aitasid kirjanikega kohtumised tõsta laste huvi lugemise vastu, luues tugeva sideme laste ja raamatukogu vahel. Maakondliku lugemisprogrammi „Suvelugemine“ lõpuüritus motiveeris lapsed lugemisharjumust kujundama ja tunnustas nende pühendumust.

Kõik projektid tugevdasid raamatukogu positsiooni haridus- ja kultuurikeskusena, suurendades nii kogukonna kaasatust kui ka teadlikkust raamatukogu võimalustest. Lisaks loiid üritused silla erinevate vanusegruppide vahel, edendades koostööd ja kogukondlikku sidusust.

Lääne-Nigula Raamatukogud esitasid Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupile kultuuriürituste läbi viimiseks neli taotlust. Kõik taotlused said osaliselt rahastatud. Nendel projektidel on raamatukogude kultuuritegevusse väga suur mõju - maal elavad inimesed saavad näha ja kuulda tuntud kultuuriinimesi. Samuti on need olulised lastele, kuna neile saab tutvustada erinevaid põnevaid persoone.

Kindlasti oli oluline mõju pärandi tutvustamisel kooliõpilastele, sest huvitavam on pärandkultuurist kuulda oma ala spetsialistilt kui aineõpetajalt. Samuti on loota luuleraamatu projekti olulist mõju kogukonna kaasamisel ja kohalikul tasandil väga olulise tähtsusega kinkeraamatu valmimisel.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
32	32

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Lääne Maakonna Keskraamatukogus vahetus asutuse juht – senine, aastakümneid töötanud direktor lahkus ametist ja asemele asus uus direktor. Samuti asus keskraamatukogu teenindusosakonnas ametisse uus raamatukoguhoidja.

Lääne-Nigula Raamatukogude direktoriks sai Lääne-Nigula valla raamatukogude Palivere raamatukoguhoidja, kes jätkab ka Palivere raamatukogus töötamist. Raamatukogude

reorganiseerimise käigus säilitasid kõik raamatukoguhoidjad oma töökoha. Kaks raamatukoguhoidjat hakkasid senise täiskoormuse asemel tööle 0,5 koormusega.

Vormsi raamatukogus on tööl 1 inimene 0,75 koormusega. Raamatukoguhoidja on läbinud raamatuhoidja kutsekoolitus, tal on raamatukoguhoidja kutse 6 tase.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Aruandeaasta jooksul omandas Lääne Maakonna Keskraamatukogu töötajatest raamatukoguhoidja kutse üks töötaja ja kaks töötajat on läbimas Rahvusraamatukogu 2024.-2025. aasta kutsekoolituse programmi.

Suurem osa Lääne-Nigula Raamatukogude töötajatest on väga pika töökogemusega ning neil on omandatud kas erialane haridus või kutse. Kahte raamatukokku tulid tööle uued inimesed, kes ei ole veel kutset omandama läinud. Kutsekoolitus on plaanis mõlemale töötajale.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	2
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	7
Meeskonnatöö ja koostööoskused	1
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	8
Kogude kujundamine ja haldamine	4
Teenuste pakkumine ja arendus	7
Klienditeenindus	1
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	1
Digi- ja meediapädevused	25
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	1
Kultuur ja kirjandus	58
Muu: Kriisiks valmisolekukoolitus	1
Töökeskonnaspetsialistide ja –volinike väljaõppe koolitus	1

Aruandeaasta koolitused keskendusid peamiselt raamatukoguhoidjate digi- ja meediapädevuste tõstmisele ning kultuurile ja kirjandusele. Euroopa Sotsiaalfondist toetatava programmi VÕTI toel said Läänemaa raamatukoguhoidjad osaleda kahes digipädevusi tõstvas koolitusprogrammis.

Koostöös Haapsalu Kutsehariduskeskusega läbiti digioskuste koolitus raamatukogutöötajatele, millelt saadud oskuste tulemusel kujundab õppinu Canva programmiga info- ja turundusmaterjale, kasutades kujunduses läbivalt asutuse brändi visuaalseid elemente ja tunneb erinevaid sotsiaalmeediakanaleid ning kasutab neid veebisuhtluses ja info jagamisel.

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžiga koostöös toimunud digioskuste kursuse läbinud loovad visuaalset digimaterjali vastavalt kujundusprintsiipidele, kasutades sobivaid tarkvaralahendusi; rakendavad allikakriitilise infootsingu põhimõtteid ja meetodeid, hindavad digitaalseid ressursse ning mõistavad nende usaldusväärsust ja sobivust kultuuriteenuste valdkonnas; on

teadlikud kasutajakesksetest turundus- ja reklaamistrateegiate alustest ja targa tellija printsiipidest.

Kultuuri ja kirjanduse pädevuste tõstmiseks osalesid raamatukoguhoidjad nii maakondlikel kui üleriiklikel koolitustel, aga ka näiteks Rahvusraamatukogu, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja teiste asutuste korraldatud seminaridel, suvepäevadel ja töötubades.

Teadmisi täiendati ka autoriõiguste ja isikuandmete kaitse, ligipääsetavuse tagamise ja teisteski valdkondades.

Maakondlikel koolitustel jagati lisaks ülalnimetatud olulistele valdkondadele veel teadmisi meeskonnatööst ja koostööoskustest ning näpunäiteid, kuidas võimaliku kriisi puhul valmis olla.

Omandatud oskusi saavad koolitustel osalenud raamatukoguhoidjad pidevalt rakendada oma igapäevatöös, aidates seeläbi kaasa Haapsalu ja Läänemaa kogukondade hõlpsamale ja tõhusamale ligipääsule lugemis- ja kultuurivarale. Samuti suudetakse paremini vastata kohaliku kogukonna vajadustele digivaldkonnas ning osutada kvaliteetsemaid teenuseid.

Kuna Lääne-Nigula Raamatukogud alles liitusid ning moodustasid nõ ühise meeskonna, oli nende koolitustel eraldi rõhk meeskonnaks olemisel. Samuti pöörati tähelepanu inimeste vaimsele tervisele.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenindusosakond, sh kojulaenutus ja lugemissaal ning hoidla asuvad Haapsalu Kultuurikeskuse hoones Posti 3, Haapsalu. Raamatukogu kasutuses on pinnad kolmel korrusel. Lasteosakonna ruumid asuvad eraldiseisvas hoones aadressil F. J. Wiedemanni 11, Haapsalu.

Mõlemad hooned on pika ajalooga ja nendes asuvad raamatukogu ruumid vajaksid mõnevõrra värskendamist. Näiteks võib välja tuua probleemid hooajaliselt ebamugavate sisetemperatuuride ja õhuvahetusega ning välis- ja siseviimistluse amortiseerumise. Aruandeaastal remonttöid ei teostatud.

Harukogudest asub Uuemõisa raamatukogu Haapsalu Kutsehariduskeskuse ruumides, aadressil Ehitajate tee 3, Uuemõisa. Raamatukogu ruumid asuvad hoone keldrikorrusel. Remondivajadust ei ole. Haldusküsimustega tegeleb Haapsalu Kutsehariduskeskus.

Asuküla raamatukogu asub Mägari külas Asuküla Algkooli/Seltsimaja hoones. Raamatukogul on kasutada kolm ruumi. Hoone asub sõidutee ääres ja bussipeatus on kohe maja ees. 2024. aastal teostati hoones nii seltsi kui ka raamatukogu kasutada oleva köögiploki remont.

Ridala raamatukogu asub Panga külas Ridala Põhikooli ruumides. Raamatukogu kasutuses olevad pinnad asuvad hoone alumisel korrusel, on heas seisukorras ja nende haldusega tegeleb Ridala Põhikool.

Lääne-Nigula Raamatukogudel on kokku 11 erinevat raamatukogu üle kogu Lääne-Nigula valla. Raamatukogudel parandati sisustust, aga remonditöid aruandeaastal ei tehtud.

Vormsi raamatukogu asub Hullo külas, Vormsi Lasteaed-Põhikooli hoone esimesel korrusel. Raamatukogus on uuendatud evakuatsioonivalgustus ja -märgistus. Raamatukogus on tuba laste- ja noorsookirjanduse ning vaba aja veetmise jaoks, samuti ruum, kus saab kasutada arvutit ja printida, teha oma arvutiga kaugtööd ja lugeda kohapeal perioodikat.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogu ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Jah/ei
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	Jah, Vormsil ei
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	Jah, Vormsil ei
	Mitmes raamatukogus?
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	13
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	2

Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	9
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	5
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	16
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	16
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	7
Muu (nimetada)	

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas on liikumispuuetega inimestel juurdepääs võimalik vaid osaliselt, kuna juurdepääs teisele korrusele puudub.

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	317	46
Kasutajakoolitus	30	30
Digipädevuste alane nõustamine	0	0
Muu (nimetada)	0	0

Koduteenindust peetakse lugejaskonna hulgas väga oluliseks ja hinnatakse teenust osutavate töötajate sõbralikkust ja kohusetundlikkust. Lugejatel on võimalus anda konkreetseid juhiseid laenutatavate raamatute valikuks, pidades oluliseks raamatu paksust, lehekülgede arvu, teemade sobivust, kirja suurust ja nime loetavust. Näiteks eelistati raamatuid, kus pole prantsusepäraseid nimesid.

Teenuse osutamine mõjutab positiivselt nii lugejate elukvaliteeti kui lugemisharjumusi, pakub neile juurdepääsu lugemisvarale ja säilitab seeläbi nende sidet raamatukoguga. Teenust saavad kasutada ka liikumisraskustega inimesed.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Teenused Lääne maakonna asutustele	104	994

Kirjandust tutvustavad teenused tutvustasid raamatukogude võimalusi, ärgitasid lugema ja pakkusid vaheldust igapäevastesse tegevustesse.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogu pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	7
Raamatukogusüsteem RIKS	9
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	1
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	15
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	0
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	10
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	2
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	6
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoni arvutit (nt koosolekuteks)	9
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	0
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	16
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	16
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	16
Raamatukogus saab värviliselt printida	13
Muud teenused „drive-in“ raamatukogu Asuküla harukogus*	1

*drive in raamatukogu - vanem proua helistab nädala algul, et poeg viib teda kolmapäeva hommikul poodi ja ta soovib möödasõites raamatuid vahetada. Proua helistab aegsasti ette ja raamatukoguhoidja ootab teda raamatukotiga tee ääres.

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Lääne Maakonna Keskraamatukogu infotehnoloogias olulisi arendusi ei toimunud. Suurema osa infotehnoloogia kuludest moodustasid riistvara rendimaksud ja hooldustööd. Raamatukogul on riistvarahangetega rendil 11 arvutit avalikuks kasutamiseks ja 24 arvutit töötajatele teenindussaalides kuni 2026. aastani.

Kultuuriministeerimi raamatukogude kiirendi toel hangiti Lääne-Nigula Raamatukogude Nõva ja Martna raamatukogudesse konverentsi- ja kinotehnika. Projektori ja ekraani abil tõsteti erinevate õpitubade ja koolituste läbiviimise võimekust ja loodi võimalus kohalikele inimestele filme näidata.

Vormsil vahetati välja 10 aasta vanune AIP ruumi arvuti. Uus arvuti on ühendatud värviprinteriga.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Lääne Maakonna Keskraamatukogus loendatakse ja analüüsitakse iseteeninduslike teenuste kasutust.

E-kataloog:

Külastusi: 2024. aastal 796. (võrdluseks 2023. a 832)

Logimisi: 2024. aastal 7910. (2023. a 7209)

Otsinguid: 2024. aastal 29936. (2023. a 26977)

Pikendamisi: 2024. aastal 2420. (2023. a 1837)

E-kataloogi kasutuse analüüs näitab, et kuigi külastuste arv on vähenenud, on logimiste ja otsingute arv kasvanud. Laenutustähtaja pikendamiste arvu kasv viitab tõenäoliselt aktiivsemale iseteenindusele. E-kataloogi kasutuse analüüs näitab, et e-teenuse kasutamine kasvab.

Raamatukapp:

2022. aastal kasutati raamatukappi raamatute kättesaamiseks 1450 korral, 2023. aastal 1318 korral ja 2024. aastal 1572 korral.

Raamatukapi kasutusnäitajad näitavad, et teenuse populaarsus on viimastel aastatel olnud veidi kõikum. Vaatamata 2023. aasta väikesele tagasilangusele on 2024. aastal kasutuskordade arv uuesti tõusnud, millest võib järeldada, et lugejatele on jätkuvalt oluline raamatukoguteenuste paindlikkus ja võimalus laenutada raamatuid endale sobival ajal.

Lääne-Nigula Raamatukogud ei ole seni iseteeninduslike teenuste kasutust loendanud ega analüüsinud.

Vormsil kasutab iseteeninduse võimalust teavikute pikendamiseks ja broneerimiseks vaid 2 inimest (ei ela alaliselt saarel).

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Lääne Maakonna Keskraamatukogu kogude komplekteerimise põhimõtete juhendi aluseks on kultuuriministri määrused rahvaraamatukogu töökorraldusest ja rahvaraamatukogudele riigieelarvest finantseeritavate kulude jaotamisest ning Lääne Maakonna Keskraamatukogu põhimäärus.

Raamatukogusse uute teavikute valikul lähtutakse kogude universaalsusest, lugejate nõudlusest ja kogude komplekteerimiseelarvest. Kogude kujundamisel tegeletakse lisaks järelkomplekteerimisega ja annetuste arvele võtmisega.

Kogude komplekteerimisel eelistatakse Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevat kirjandust, eesti laste- ja ilukirjandust ning Läänemaa koduloolist kirjandust.

Samuti komplekteeritakse teatmeteoseid ja teadmiskirjandust, õppekirjandust, maailmaklassika ning võõrkeelset ilu- ja teadmiskirjandust ning kodu- ja välismaiseid perioodilisi väljaandeid.

Lääne-Nigula Raamatukogudel eraldi komplekteerimise põhimõtteid ei ole.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenuste potentsiaalseteks tarbijateks on kõik teeninduspiirkonnas elavad inimesed. Peamiselt on tegu eesti keelt kõnelevate inimestega, aga on ka muukeelseid kodanikke ja sisseännanuid. Kuna Haapsalu on oluline suveturismi sihtkoht, teenindatakse hooajati ka „suve-haapsalllasi“ ja turiste.

Lasteosakond keskendab oma teenused peamiselt noorematele – lasteaedade ja algklasside lastele, põhikoolide õpilased külastavad nii laste- kui teenindusosakonda. Teenindusosakonnas käib külastajaid kõigist ühiskonnakihtidest ja harukogud teenindavad peamiselt oma kohaliku kogukonna liikmeid.

Kuna Lääne Maakonna Keskraamatukogu sihtrühmad moodustavad enam-vähem täieliku läbilõike kõigist Haapsalu omavalitsuse elanikekihtidest on asutuse kogudes teavikuid igale maitsele ja vajadusele. Laste- ja teenindusosakondade vahel on teavikud jagatud ealistel alustel.

Maakonnaraamatukoguna teenindatakse ka Lääne-Nigula ja Vormsi valla lugejaid, nii et teeninduspiirkonda kuuluvad otseselt kõik Lääne maakonna raamatukogude lugejad ja kaudselt nende pereliikmed, sõbrad ja tuttavad, kellele samuti meie teavikuid kasutada viiakse.

Kogude ringlus küünib 0,7 lähedale, st umbes kaks kolmandikku teostest on korra aastas laenutatud. Kogude kasutust saaks tõenäoliselt parandada, viies veelgi aktiivsemalt ellu dekomplekteerimist ning keskendudes rohkem kogus olevate vanemate teoste tutvustamisele.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Lääne Maakonna Keskraamatukokku saabus 2024. aastal 1666 eksemplari uusi raamatuid, millest 67% moodustab ilu- ja lastekirjandus. Eelmise aastaga võrreldes oli juurde soetatud uute teavikute arv raamatute hindade tõusu ja rahaliste vahendite piiratuse tõttu 572 eksemplari võrra madalam. Komplekteerimisel peetakse silmas erinevaid lugejagruppe. Eelistatakse eesti kirjanike teoseid ja võimaluse piires arvestatakse lugejate soovidega.

Aruandeaastal osteti 52 eksemplari ingliskeelseid raamatuid, mis on eelmise aastaga võrreldes peaaegu 50% võrra rohkem. Inglisekeelse kirjanduse tellimisel lähtutakse noorema lugejaskonna soovidest.

Teavikute soetamisel kasutatakse tihti kirjastuste sooduskampaaniaid, mille käigus võib soetatavate teavikute hind kujuneda 50-70% madalamaks.

Teavikute asendamiseks ja juurdehankimiseks on oluline tööloik järelkomplekteerimine. Selles on suur osa Lääne Maakonna Keskraamatukogule oluliseks koostööpartneriks oleva Hoiuraamatukogu poolt pakutaval valikul. Võetakse vastu ka annetusi.

E- ja audioraamatuid aruandeaastal ei komplekteeritud.

Lääne-Nigula Raamatukogudes soetati aruandeaastal 3376 teavikut, millest ilu- ja lastekirjandus moodustas 82%. Juurde tuli 2,13 teavikut elaniku kohta.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Raamatutele lisaks komplekteeritakse Lääne Maakonna Keskraamatukogu kogudesse perioodikat: ajalehti ja ajakirju, peamiselt Eestist ja eestikeelseid, aga üksikuid aastakäike, näiteks käsitööajakirjadest, ka välismaiseid. Eestikeelse perioodika valik jäi aruandeaastal eelmise aastaga võrreldes peamiselt samaks.

Komplekteeritakse peamised päevalehed ning kvaliteet- ja kultuuriajakirjad. Enim loetavad on üleriigilised päeva- ja nädalalehed: Postimees, Õhtuleht, Eesti Ekspress ja maakonnaleht Lääne Elu. Ajakirjadest on populaarsemad: Maakodu, Imeline Ajalugu ja Tiiu.

Paberkandjal teavikutele lisaks on tellitud lugemisõigusi digiperioodikale, sh näiteks Juridica, Postimees ja Delfi väljaanded.

Lääne-Nigula Raamatukogude ajakirjanduse komplekteerimisel lähtutakse vajaduspõhisusest: analüüsitakse ja vaadatakse ajakirjanduse kasutust. Digiväljaannetest on AIP arvutites ligipääs Delfi-meediasisule.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auvised jm elektroonilisi teavikuid aruandeaastal juurde ei komplekteeritud.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Esemeid aruandeaastal juurde ei komplekteeritud.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena lisandus Lääne Maakonna Keskraamatukogu teavikute kogusse 365 raamatut, mis moodustab 18% kogude juurdekasvust. 36% annetuste koguhulgast ehk 130 eksemplari olid võõrkeelsed. Lääne-Nigulas oli annetuste osakaal kogude juurdekasvust 8%.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Aruandeaastal inventuure ei tehtud. Aasta jooksul kanti maha peamiselt rikutud, vananenud ning liigse eksemplaride arvuga ja laenutusteta teavikud.

Lääne-Nigulas ei säilitata ruumipuudusel ajakirjandust. Inventuurid on raamatukogudes plaanis läbi viia aastatel 2025/2026.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Lääne Maakonna Keskraamatukogu ega Lääne-Nigula Raamatukogud ei ole lugejaküsitlusi läbi viinud.

Vormsil viidi lugejaküsitlus läbi 1. juuni kuni 25. juuli 2024. Lugejatele sobivad lahtiolekuajad ja ollakse rahul pakutavate teenusega. Hea valik uudiskirjandust, lühikesed järjekorrad. Miinuseid välja ei toodud.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Lääne Maakonna Keskraamatukogu rahuloluindeks aruandeperioodil oli 9,82. Kasutajad hindavad kõrgelt raamatukogu töötajate professionaalsust, sõbralikkust ja lahkust ning antavaid

häid lugemissoovitusi. Kohaliku raamatukogu olulisust tunnetatakse ka oodatud olemise ja kogukonna kohta info saamise võimaluste kaudu. Raamatukogu peetakse tähtsaks kogukonna kultuuri- ja infokeskus ning pidepunktina inimeste vahel.

Samuti meeldivad külastajatele võimalused kasutada laenutus- ja tagastuskappe, saadav asjatundlik internetiabi ja raamatukogus valitsev õhkkond. Külastajad on väga rahul ka raamatukogu korraldatavate ürituste, näituste ja väljapanekutega.

Murekohtadena nähakse menukite pikki järjekordi ja raamatukogu hoonete ning sisseseade vananemist. Soovitaks näha ka laiemat raamatute valikut ja rohkem eksemplare.

Vormsil oli rahuloluindeks 9,8. Kommentaaridena toodi välja, et raamatukogu on valgusküllane, vaikne koht kaugtööks, avar ja soe, hea kirjanduse valikuga. Meeldis ka mõnus lastetuba. Lisaks märgiti ära, et raamatukogu on informatsiooni allikas ja tekib tunne, et oled alati oodatud.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele ligipääsuks on Lääne Maakonna Keskraamatukogus kasutusel kokku 11 avaliku internetipunkti (AIP) arvutit. Arvutite kasutamisel olulisi probleeme ei esine ja aruandeaastal uusi AIP arvuteid hangitud ei ole.

Arvutid leiavad peamiselt kasutust teenindus- ja lasteosakonnas, kuid nende kasutamine on vähenemas: aruandeaastal registreeriti Lääne Maakonna Keskraamatukogus 3532 kasutust, mis on 22% võrra vähem kui 2023. aastal. Ka laste AIPi kasutus on 13% võrra langenud ja ulatus 2024. aastal 1378 korrani. Harukogudes on AIP arvutite kasutamine oluliselt väiksema intensiivsusega.

Muutuse põhjuseks on ilmselt muutus teenuste ja tehnoloogiate kättesaadavuses. Inimesed kasutavad üha rohkem isiklikke seadmeid, samuti on internetiühendus enamasti kodudes olemas.

Lääne-Nigula valla liitunud raamatukogudes on AIP arvutite seis erinev. Seetõttu jätkub AIP arvutite uuendamine ka 2025. aastal. Korralik AIP arvuti on puudu veel kahes raamatukogus. Arvutid leiavad kasutust, aga teavitustööd nende kasutamise võimaluste kohta tuleb teha rohkem.

Vormsi avalik teave on kättesaadav Vormsi valla kodulehel ja raamatukogu Facebooki lehel. Kiirete teadete saatmiseks lugejatele kasutatakse Urrami programmi võimalust. Vormsi valla ajaleht ilmub kord kvartalis ja on kätte saadav nii elektrooniliselt kui ka paberkandjal koduloo riiulis. Vormsi raamatukogus on 1 AIP töökoht. Lisaks on oma arvutiga töötamiseks olemas kiire wifi kasutamise võimalus.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenused toimivad tõhusalt ja vastavad külastajate ootustele. Kliendirahulolu ja kasutusstatistika näitajad kinnitavad, et olemasolevad teenused on hästi korraldatud ja toimivad sujuvalt. Seetõttu ei ole olnud vajadust teha suuremaid muudatusi või uuendusi teeninduskorralduses ega teenuste pakkumises.

Kasutajamugavuse suurendamiseks ühtlustati ja täiendati Lääne Maakonna Keskraamatukogu teenindusosakonnas kogude suunavate viitade süsteemi ning suurendati kogude liikuvust osakondade ja haruraamatukogude vahel. E-teenuste valdkonnas on kaalutud täiendavate lahenduste, näiteks iseteenindusliku laenutuse juurutamist, aga aruandeaastal muudatusi ei tehtud.

Lääne-Nigulas tehti muudatusi raamatukogu lahtiolekuaegades. Alates 2024. aasta märtsist on kõik Lääne-Nigula valla raamatukogud avatud vähemalt 30 tundi nädalas.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
6332	6686	+354

Lääne maakonna raamatukogude lugejate arv kasvas aruandeaastal eelmise aastaga võrreldes 5,6% võrra. Kasvus peegelduva suurema huvi raamatukogu teenuste vastu põhjusteks võivad olla sihipärane koostöö haridusasutustega, aktiivsem sotsiaalmeediaturundus ning temaatilised näitused ja üritused, mis on toonud juurde uusi lugejaid.

Samuti võivad üldine majanduslangus ja raamatute hinnatõus mõjutada inimeste kirjanduse tarbimise harjumusi. Lisaks on tõusnud raamatute hinnad, mis tõenäoliselt vähendab inimeste võimekust raamatuid osta. Seetõttu võivad inimesed pöörduda rohkem raamatukogusse, et saada ligipääs kirjandusele ilma täiendavate isiklike kuludeta.

5.3.4 Külastused

Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+/-)
109454	111516	+2062

Külastused kasvasid Lääne maakonna raamatukogudes 1,9%, mis viitab stabiilsele huvi püsimisele raamatukogu tegevuste ja teenuste vastu. Tõenäoliselt mängib oma rolli külastuste arvu tõusus regulaarne ürituste korraldamine, raamatukogude lugejasõbralik keskkond, piisavalt hea asukoht ja mugav ligipääs. Samuti mõjutab külastatavust riigi ebastabiilne majanduslik olukord, mille tõttu inimesed pöörduvad rohkem raamatukogusse, et varasemast enam saada tasuta ligipääsu kirjandusele ja perioodikale.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+/-)
136769	137724	+955

Vaatamata sellele, et raamatukoguteenus konkureerib teiste, üha populaarsemate, digitaalsete meelelahutusvormidega, nagu näiteks voogedastus, taskuhäälingud ja digiraamatute laenutamine, kasvasid kojulaenutused Lääne maakonna raamatukogudest 2024. aastal siiski 0,7% võrra.

Kasvu põhjusteks võib olla mitmekülgne ja lugejate soovidele hästi vastav kogude täiendamine. Kuigi raamatuid tellitakse piiratud koguses, pööratakse tähelepanu populaarsete ja aktuaalsete teavikute hankimisele, mis suurendab laenutuste arvu. Majanduslikult keerulisemal ajal, kui inimeste ostujõud on langenud ja raamatute hinnad tõusnud, eelistavad inimesed järjest enam raamatuid laenutada, mitte osta. Raamatukogu pakub tasuta ligipääsu kirjandusele, mis muudab selle atraktiivseks alternatiiviks.

5.3.6 MIRKO teenus

Lääne Maakonna Keskraamatukogu on ühinenud üle-eestilise laenutusplatvormiga MIRKO, mis võimaldab lugejatel tellida raamatuid teistest raamatukogudest. 2024. aastal tehti MIRKO kaudu 86 tellimust, mille käigus laenutati kokku 159 raamatut. Nii raamatute kui tellimuste arv kasvasid 19% võrra.

Raamatute valik oli mitmekesine nii teemade kui ilmunisaja poolest. Lisaks varasematele trendidele, nagu vanema ja ingliskeelse kirjanduse laenutamine, on sel aastal lisandunud ka õppekirjanduse laenutusi. See näitab, et MIRKO teenus vastab erinevate lugejate vajadustele.

Lääne-Nigula Raamatukogud ega Vormsi raamatukogu MIRKOt ei kasuta.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Lääne maakonna raamatukogud kasutavad RVL-teenust nii maakonnasiseselt kui ka naabervaldadest ja maakondadest. RVL kaudu laenutati teistele raamatukogudele ligi 2000 teavikut, lugejatele telliti kasutamiseks umbes 700. RVL raames laenutatakse eelkõige erialakirjandust, sekka ka vanemat ilukirjandust.

Telliti peamiselt Tartu Linnaraamatukogust, Tartu Ülikooli raamatukogust ja Tallinna Ülikooli raamatukogust. Urrami raamatukogudest eelistati Pärnu Keskraamatukogu ja Harju Maakonnaraamatukogu. Telliti peamiselt õppematerjali, sealhulgas ka ingliskeelset. RVL laenutuste arvu on teenuse lugejale tasuliseks muutumise tõttu vähenemas - tellitakse siis kui raamatut on tõesti vaja. Samuti kasutatakse ilmselt rohkem MIRKO teenust.

2024. aastal kasutas Vormsi raamatukogu RVL teenust Lääne Maakonna Keskraamatukogust, kust laenutati 45 raamatut. RVL kaudu tellitud raamatud on enamasti just laste- ja noorsookirjandus. Vormsi raamatukogust raamatuid RVLiga välja ei laenutatud.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
1217	2597	+1380

Infopäringute enam kui kahekordne kasv on tõenäoliselt tingitud nii päringute reaalsest suurenemisest kui ka muudatustest nende registreerimise täpsuses ja intensiivsuses.

Valik huvitavamaid päringuid 2024. aastast: Hedvig Bülli vanemad, ema-isa päritolu jms tema suguvõsa kohta Haapsalust, täpsemalt automaksust ja romude mahakandmisest, mida tähendab „Jõest mereni“, nõukogude okupatsiooniaegsed mere-erialasid õpetanud koolid Eestis, kuidas ühinesid Mereakadeemiaks (Merekool, kalakool, karukool jne), sugulaste kohta info ja fotode otsimine, meestekampsunid – ganseyd ja guernseyd (ajalugu, tehnika, mustrid),

infot pärimusliku luutöö (luust esemete) kohta, Narva enne sõda, maal luuletaja Heiti Talvikust, huvitavamad (tähtsamad, suuremad) kaasaegse kunsti muuseumid Euroopas, eriti kollektsioonid aastatest 1900-1970, Tori kõrtsi renoveerimine ja selle aed ning petroglüüfid.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Virtuaalüritusi, -koolitusi ega -näitusi ei korraldatud.

5.3.10 Tasulised teenused

Milliseid tasulisi teenuseid raamatukogud pakuvad? Valige loetelust sobivad

- ☒ Printimine, paljundamine
- ☒ Ruumirent
- ☒ Üritused Lääne-Nigula Raamatukogudes
- ☐ Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- ☒ Muu (nimetada): Lääne Maakonna Keskraamatukogus kiletaskute müük

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast- d 2023	Külast- d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
2009	2054	+45	36479	36587	+108	31040	31296	+256

Lääne maakonna raamatukogude kuni 16-aastaste lugejate arv kasvas aruandeaastal 2,2% võrra. Samuti suurenes pisut (0,8% võrra) laenutuste hulk. Külastuste arv püsis suhteliselt stabiilsena, suurenedes vaid 0,3%. Lugejate ja laenutuste arvude kasvus ning külastuste stabiilsena püsimises mängisid tõenäoliselt olulist rolli tõhus koostöö kohalike koolidega. Koostöö on aidanud äratada ja süvendada kohalike laste huvi raamatukogu külastamise vastu, suurendades uute lugejate, laenutuste ja külastajate arvu.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Sihtrühma ootuste välja selgitamiseks lugejauuringuid ei tehtud, küll aga arvestati võimaluste piires kohalike koolide soovidega, näiteks soovitusliku või kohustusliku kirjanduse hulka kuuluvate raamatute komplekteerimisel.

Teavikute valikut püüti hoida värskena ja tellida uut laste- ja noortekirjandust lähtuvalt Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitustest, noorte lugemishuvist ja koolide soovitusliku kirjanduse nimekirjadest, samuti auhinnatud lasteraamatute nimekirjadest.

Noortekirjandust komplekteeriti viimasel aastal varasemaga võrreldes rohkem ingliskeelsena, sest noored on huvitatud teoste originaalversioonide lugemisest ning mõnikord ei jõuta huvitavaid teoseid piisavalt kiiresti eestindada. Mõnede raamatuseeriade viimased osad jäävad kahjuks üldse eesti keelde tõlkimata.

Lääne-Nigula Raamatukogudes lähtutakse laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel Lääne Maakonna Keskraamatukogu soovitudest ning Lugemisisu programmist. Samuti tehakse koostööd koolide kirjandusõpetajatega. Eraldi analüüse tehtud ei ole.

Vormsil on oluliselt paranenud noorsookirjanduse komplekteerimine, noored julgevad ise oma eelistusi esitada. Tellitud raamatud võetakse hästi vastu ja loetakse meeleldi. Ajakirju lapsed ei loe. Uued raamatud on paigutatud eraldi riulile, et need oleksid kergesti leitavad ja püüaksid pilku.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamisel olid Lääne Maakonna Keskraamatukogus peamisteks teemadeks kirjanduse tutvustamine, loovus ja meisterdamine, kultuuride ja keelte mitmekesisus ning avalik esinemine ja eneseväljendus.

Viis olulisemat sündmust ja nende eesmärgid olid:

- Luuleprõmm 2024 eelvoor, mis arendas noorte loovust ja eneseväljenduskust;
- 4. klasside kirjanduslik olümpiaad, mis tugevdas õpilaste teadmisi kirjandusest ning innustas lugema;
- Laste- ja noortekirjandusfestival LUUP: Imbi Paju, kes tutvustas noortele lugejatele oma raamatut „Kadrioru aednik“ ja läbi selle Eesti endiseid riigipäid ning aiapidamiskultuuri Eestis;
- Suvelugemise lõpupidu Improteatriga, mis tunnustas laste lugemisharjumust ja pakkus loovat meelelahutust;
- Kirjanduslikud kohtumised ja Lugemisisu-programmi tunnid Uuemõisa harukogus, mis edendasid lugemishuvi ning tutvustasid lastele eesti kirjandust kaasahaaraval ja inspireerival viisil.

Lastele suunatud üritused olid mitmekesised ning toetasid nii lugemishuvi, loovuse, keeleoskuse kui ka esinemisjulguse arengut. Mitmed üritused kaasasid peresid ja kogukonda ning tugevdasid raamatukogu rolli noorte haridusliku ja kultuurilise arengukeskkonnana.

Asuküla harukogus tegutseb septembrist – juunini 1 kord kuus juba kümnendat hooaega Muinasjutu- ja meisterdamistuba. Noortele lugejatele on suunatud Lääne Maakonna Keskraamatukogu sotsiaalmeedias blogina ja instagramis levitav raamatureporter, kus tutvustatakse ja populariseeritakse värsket noortekirjandust.

Lääne-Nigula Raamatukogud võtsid osa Lugemisisu programmist ning ka Lääne-Nigula Lasteaiad läbiviidud programmist „Meie loeme“. Laste huvi raamatute ja kirjanike vastu tõsteti kirjanike külla kutsumisega.

Vormsil toimub algklassiõpilastele 1 kord kuus raamatute tund koos õpetajaga, lasteaialastele jutuvestmishommikud 2 korda kuus. Lasteaialapsed külastavad regulaarselt koos õpetajaga raamatukogu, et tutvuda uute raamatutega ja meisterdada.

Õpilastele pärast koolipäeva üritusi korraldada on Vormsil väga keeruline, sest enamus õpilasi lähevad mandrile huviringidesse. Septembri esimesel nädalal on kõigil õpilastel võimalik raamatukogus panna kaitsepaberid oma laenutatud õpikutele. Vormsi valla lastekaitsepäeva tänuüritusel saab aasta jooksul enim lugenud laps kingituseks raamatu ja tänukirja. 14. oktoobril

toimus algklassiõpilaste ja lasteaialaste ühine kohtumine lasteraamatute autori Pille Kannistoga. Põhikooli õpilastega käisid kohtumas Kristiina Ehin ja Silver Sepp

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Lääne maakonna raamatukogudes toimus aruandeaastal peaaegu 600 erinevat sündmust ja üritust. Ürituste hulk küll enam kui kahekordistus eelmise aastaga võrreldes, aga põhjuseks ei olnud ainult nende korraldamise hüppeline tõus, vaid ka aruandluses kajastamise muutunud meetoodika.

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
237	589	+352

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	266
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	64
Lugejamängud ja -võistlused	17
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	17
Kunsti- või käsitöönäitused	32
Kontserdid või muusikasündmused	2
Info- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine	5
Üldharivad loengud ja töötoad	94
Muud (nimetada) Suvised koolivaheaja jutu-, mängu- ja meisterdamistunnid + kooslugemine ja jutuhommik	92

2024. aastal olid olulisemateks sündmusteks:

kirjanduslik laupäev, kus esinesid kirjanikud Urmas Vadi, Gert Kiiler ja Kadri Hinrikus, pakkudes kirjandushuvilistele sisukaid arutelusid ja kohtumisi erinevate teoste loojatega.

Suvelugemise lõpupidu Improteatriga – sündmus tõi kokku suure hulga lapsi ja noori, tunnustas nende lugemishuvi ja pakkus meelelahutuslikku teatrielamust.

Eesti kirjanduse päeva tähistamine Maarja Kangroga ja Luulepanga kasutamise avamine 30. jaanuaril – üritus pakkus lastele ainulaadse võimaluse kohtuda kirjanik Maarja Kangroga, kes tutvustas neile oma lasteraamatuid. Eesti kirjanduse päeva tähistamiseks 30. jaanuaril terveks kalendrikuuks kasutamiseks avatud Luulepank andis võimaluse tutvuda Eesti luule mitmekesise valikuga, alustades luuleklassikast ja lõpetades kaasaegsete teostega.

Laste- ja noortekirjandusfestival LUUP: Imbi Paju – festival tõi fookusesse lastekirjanduse ning pakkus noortele harivat ja inspireerivat kogemust kohtumisel kirjanikuga.

Anu Korbi raamatu „Siberi eestlaste rahvapärased ravioskused“ esitlus – sündmus avardas teadmisi väliseestlaste pärimusest ja kultuurist, tuues esile ajalooliselt olulise, kuid tihti varju jääva teema.

Need sündmused toetasid raamatukogu väärtustamist haridus-, kirjandus- ja kultuurikeskusena, pakkusid võimalusi otseseks kohtumiseks autoritega, toetasid noorte ja laste lugemisharjumusi ning rikastasid teadmisi Eesti kirjandusest ja ajaloost.

Lääne-Nigula Raamatukogud on teel kogukonnakeskuseks saamisel. Hetkel jäädvustavad kõik kohalikku pärandit, toetavad elukestvat õpet ja pakuvad vaba aja veetmise võimalusi. Kõikidele vanuserühmadele viiakse läbi erinevad üritusi. Kõiki raamatukogusid hõlmav üritus oli 23. aprillil toimunud „Raamatu ja roosi päev“ kus raamatukoguhoidjad kinkisid kõikidele külastajatele roosi. Samuti hõlmas kõiki raamatukogusid Iiri nädal, mille raames julgustati koole osa võtma Iiri muinasjutuvestmisest või lugemisest. Raamatukogudes pakuti iiri kohvi ja erinevaid küpsetisi, tehti iiri-teemalisi teemaõhtuid ning näidati iiri filmi. Raamatukogudes olid üleval ka iiri raamatute näitused.

Vormsi raamatukogus on eraldi riiul Vormsit puudutava infoga. Seal on leitavad Vormsi valla ajalehed, kirjandus ja fotoalbumid. Piiratud eelarve juures oli võimalik kahel korral kirjanikuga kohtuda. Täiskasvanutele toimus kohtumisõhtu Kristiina Ehina ja Silver Sepaga.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
274	292	+18

Lääne Maakonna Keskraamatukogus toimunud kasutajakoolitustel osales kokku 3829 inimest. Koolitused keskendusid praktilistele oskustele ja teadmistele, mis aitavad kasutajatel igapäevaelus paremini toime tulla.

Olulised teemad olid näiteks igapäevane digivahenditega toimetulek, sh nutiseadmete, arvutite ja interneti kasutamise oskused; suguvõsauuringud - näiteks arhiivimaterjalide kasutamine perekonnaloo uurimiseks; riigi e-teenused nagu ID-kaardi, mobiil-ID ja erinevate riiklike e-teenuste kasutamine, aga ka iseseisvateks uurimistöödeks vajalike andmebaaside, nagu näiteks Digar, ETERA, MUIS jne tutvustus ja praktiliste näpunäidete andmine. Erinevatele sihtrühmadele tutvustati ka rahvakultuuri ja käsitööd ning kirjandust ja kultuurilugu.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonna koolitused pakkusid põnevat sissevaadet kirjandus- ja kultuurimaailma. Teemakambrid näitasid Eesti ajalugu ja väärtusi – näiteks talvekamber, vana aja kamber ning vabaduse kamber, mis kajastas Balti ketti ja taasiseseisvumist. Koolitustel tutvustati ka põhjamaade ning laste- ja noortekirjandust nii õpilastele kui õpetajatele. Emakeelepäeva puhul keskenduti eesti kirjanduse väärtustamisele ja avastamisele.

Koolitustel osalenud hindasid praktilist lähenemist ja võimalust saada individuaalset juhendamist. Erilist väärtust nähti digioskuste parandamisel ja e-teenuste kasutamise lihtsustamises. Positiivne tagasiside rõhutas koolitajate abivalmidust ning koolituste praktilist kasu igapäevaelus.

5.5.2 Koostööpartnerid

2024. aasta koostöö oli edukas ja vastastikku kasulik ning võimaldas Lääne Maakonna Keskraamatukogul pakkuda mitmekesiseid sündmusi ja haridusprogramme. Eriti tihedat koostööd tegime kohalike haridusasutuste, sh nii lasteaedade kui koolidega, SA Läänemaa ja Europe Direct Läänemaaga, kellega koostöös said teoks mitmed hariduslikud ja kogukonda kaasavad üritused.

Näituste ja väljapanekute koostamisel kaasasime erinevaid asutusi, nagu näiteks Eesti Tervisemuuseum ja Eesti Maa-arhitektuuri Keskus ning eraisikuid, klubilisi ühinguid ja seltse, nagu Haapsalu illustratsioonirühmitus ja Haapsalu Fotoklubi.

Jätkus tihe koostöö Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja Eesti Kultuurkapitaliga, kellest viimase toetus võimaldas korraldada eriilmelisi kultuurisündmusi ja kohtumisi.

Raamatukoguhoidjate pädevuste tõstmisel tegime muuhulgas tõhusat koostööd Haapsalu Kutsehariduskeskuse, Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži, Rahvusraamatukogu ja Eesti Raamatukoguhoidjate Ühinguga.

Loomulikult oli aruandeaastal jätkuvalt oluline ka suhtlemine ja koostöö kohaliku kogukonnaga, sh ka Haapsallu saabunud Ukraina kogukonnaga, keda kaasame raamatukogu tegemistesse nii kesk- kui harukogudes.

Koostööpartnerid aitasid laiendada raamatukogu tegevusvõimalusi ja jõuda erinevate sihtrühmadeni. See tõestas taas, et tugev võrgustik ja ühised eesmärgid aitavad pakkuda kogukonnale harivaid ja elamusterohkeid sündmusi.

Lääne-Nigula Raamatukogud tegid eriti tihedat, positiivset ja edaspidiseks jõudu andvat koostööd Lääne-Nigula valla lasteaedade, koolide ja noortekeskustega. Koos Ridala kirikuõpetajaga anti lastele kultuuriloolised ülevaated.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Millised olid aruandeaastal peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks? Valige sobivad

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht Lääne-Nigula Raamatukogudel
- ☒ Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram, TikTok)
- ☐ Raadio
- ☐ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☐ Muud (nimetada)

Turundus aitas kaasa info levitamisele raamatukoguteenuste kohta ja nende tutvustamisele kohalikus kogukonnas. Pakutavate teenuste tõhusam reklaam ja turundamine suurendas nende kasutamist, tõi kaasa raamatukogude külastatavuse ja laenutuste kasvu või vähemalt stabiilsena püsimise.

Tasulist info edastamise võimalust kasutas Lääne Maakonna Keskraamatukogu kohalikus ajalehes Lääne Elu, kus kajastati raamatukogu lahtiolekuaegades toimunud muudatusi ning teavitati tulevatest üritustest. Kuna tegemist on kohalikus kogukonnas tunnustatud ja usaldusväärse ajalehega, jõudis info seeläbi edukalt kogukonnaliikmeteni ning tõenäoliselt suurendas nii teadlikkust raamatukoguteenustest kui tõhustas nende kasutamist.

Paaril korral kasutati ka välireklaami – riputati üles plakateid ürituste kohta ja osaleti üleriiklikus MIRKO reklaamimises, näidates reklaami Haapsalusse Tallinnast sissesõidu lähedal asuval ekraanil. Välireklaami otsest mõju on keeruline hinnata, kuid mõnelt külastajalt saadud tagasiside põhjal võib arvata, et reklaam aitas ürituste kohta info jagamisele kaasa.

Lääne-Nigula Raamatukogud tasulist reklaami ei kasutanud. Raamatukoguteenuste turundamisel tehakse koostööd valla turundusspetsialistiga ning Lääne Elu ajakirjanikega.

6.2 Väljaannete publitseerimine

Aruandeaastal Lääne maakonna raamatukogud trükimeedias väljaandeid ei publitseerinud, küll aga avaldati veebis Haapsalu raamatukogu kroonika. Veebikroonika tutvustab raamatukogunduse ajalugu Haapsalus.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonna bibliograaf avaldas kohalikus ajalehes Lääne Elu lasteteenindusega seotud artikleid, nagu näiteks „Lastagu lastel lugeda!“ või „Mida panna pühadelauale? Lugemislauale, kui täpne olla.“ Lääne-Nigula vallas kirjutati infokilde raamatukoguteenustest vallalehte.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

Lääne Maakonna Keskraamatukogu järgmise aasta peamiste eesmärkide hulka kuulub lugejateeninduse ja kogude kasutajate vajadustele veelgi paremini vastavaks kohandamine. Arvestame lugejate soove ja vajadusi teavikute kättesaamiseks, uuendame regulaarselt kogusid, sh eemaldame aegunud ja rikutud välimusega teavikuid.

Samuti seame sihiks raamatukoguteenustele ligipääsetavuse suurendamise raamatukogu asukoha ja kogude tõhusama sildistamise ja viidastamise abil. Kavandame ka parandada raamatukogu ruumide kasutajakesksust ja atraktiivsust, võttes kasutusele ergonoomilisemaid ruumilahendusi ja paigutades teavikuid riiulitele ja teenindussaalidesse kasutajatele mugavamalt ja kättesaadavamalt.

Kavas on arvuti- ja nutinõuannete individuaalsete koolituste pakkumine ja kohalike koolidega koostöö edasine tõhustamine, et näiteks põhikoolide 8. klasside õpilastele ja loovtööde juhendajatele loovtööde kirjutamisel kasutatavaid kogusid ja andmebaase tutvustada.

Plaanime aktiivselt osaleda Eesti Raamatu Aasta tähistamisel, korraldades erinevaid üritusi, sh näiteks Ernst Enno 150 sünniaastapäeva konverents ja muinasjutukonverents ning temaatilised näitused ja väljapanekud.

Lääne-Nigula Raamatukogude eesmärk on jätkata raamatukogude esile tõstmisega, ürituste korraldamisega ning oma valla luuleraamatu väljaandmisega, mis on oluline ka Eesti raamatu aasta raames.

Vormsi raamatukogu järgmise aasta peamiseks sihtideks on jätkata heal tasemel lugejate teenindust, korraldada üritusi ja näitusi Eesti Raamat 500 raames, jätkata jutuhommikuid lastele ja kutsuda külla vähemalt kaks kirjanikku.